

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Aliud argumentum dissolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

num formalem & totalem suae relationis filium à se genitum; hunc verò esse duplicem, vel triplicem, materialiter se habet; & si fuerit triplex filius ab illo genitus, quilibet illorum est terminus partialis: ita qui peccat mortaliter, respicit ut finem ultimum totalem, vel seipsum ut bonis temporalibus ornatum, & affectum, vel bonum proprium & privatum: quòd vero bona temporalia, quae appetit, sint plura, vel duntaxat unum, materialiter se habet; & si fuerint plura, quodlibet illorum est tantum finis partialis illius, vel finis proximus, in quem tendit, & à quo ejus actus specificatur. De quo fuse in tractatu de peccatis.

Disp. 9.
art. 2.

§. VI.

Aliud argumentum dissolvitur.

145. **C**ontra primam conclusionem militat aliud difficile argumentum, quod potest sub hac forma proponi. Justus peccans venialiter habet simul duos ultimos fines simpliciter: Ergo potest homo sibi constituere simul plures ultimos fines simpliciter. Consequencia patet, Antecedens probatur. Justus venialiter peccans habet Deum pro ultimo fine simpliciter, cum sit in statu gratiae & charitatis: Sed habet simul pro fine ultimo creaturam, quae est objectum sui peccati venialis: Ergo habet simul duos ultimos fines simpliciter. Minor probatur: Cum enim peccatum veniale sit intrinsecè malum, & displiceat Deo, non potest in illum ut in ultimum finem referri: Ergo ordinatur ad creaturam tanquam in ultimum finem simpliciter.

146. Mirum est, quantum hæc difficultas Theologorum ingenia exercuerit, & in quot dicendi modis eos abire coegerit. Sed relicto varijs illis sententijs, quas in tractatu de peccatis referemus ac refellemus, breviter respondeo, justum venialiter peccantem se convertere quidem ad creaturam, quam inordinate diligit, tanquam in finem ultimum, non tamen efficaciter & simpliciter, sicut illum, qui peccat mortaliter, sed tantum ineffaciter, & secundum quid: eo quod peccatum veniale non sic convertit in bonum commutabile, quòd avertatur à Deo, & habitalem conversionem ad illum destruat, sicut reverà destruitur per peccatum mortale. Non est autem inconveniens, unum & eundem hominem habere simul duos ultimos fines, ita tamen ut unus sit simpliciter & efficaciter volitus, alter vero ineffaciter tantum & secundum quid, ut in secunda conclusione ostendimus, & patet exemplo infidelis, vel peccatoris dantis eleemosynam ex motivo misericordiae, quod ibidem adduximus. Sicut ergo qui per peccatum mortale habitualiter est conversus ad seipsum, seu ad quodlibet bonum commutabile tanquam ad ultimum finem, non obstante hac conversione & statu potest operari aliquod opus bonum moraliter, quòd actualiter vel virtualiter referatur ad Deum tanquam ad ultimum finem, imperfectè tamen & ineffaciter, quia per tale opus non avertitur ab alio fine, ad quem est conversus habitualiter: ita similiter qui per gratiam & charitatem habitualiter est conversus in Deum tanquam in ultimum finem simpliciter, non obstante hac conversione & sine potest operari aliquod opus malum moraliter, scilicet peccatum veniale, quòd actualiter vel virtualiter ad bonum commutabile

A tanquam ad ultimum finem referatur, imperfectè tamen & ineffaciter, eo quòd per illud non avertatur à Deo, nec deserat ejus amicitiam, imò maneat absolute amicus Dei, & cum proposito adimplendi voluntatem illius.

Dices: Impossibile est quòd homo simul apprehendat duos ultimos fines simpliciter, ut supra diximus: Ergo est impossibile quòd appetat illos; etiam si unum appetat ineffaciter. Consequencia videtur bona, eo quòd nihil possit esse volitum, etiam ineffaciter, quin sit praeognitum.

Respondetur tamen distinguendo Antecedens: impossibile est, quòd homo simul apprehendat duos ultimos fines, si hoc intelligatur de apprehensione practica tantum, verum est; non enim potest homo judicare hic & nunc in una re esse suam beatitudinem, & ad illam omnia alia ordinari debere, & ex alia parte hic & nunc esse aliam rem appetibilem non comprehensam in illa, & non ordinatam ad ipsam: Si autem intelligatur Antecedens de diverso genere cognitionis, uno scilicet speculativo, & alio practico, falsum est: nam peccans mortaliter judicat speculativè solum Deum esse ultimum finem; practice verò bonum commutabile, quòd inordinate diligit, ut finem ultimum apprehendit; subindeque simul apprehendit duos ultimos fines. Cum ergo ad volitionem ineffacem sufficiat cognitio speculativa, & ad efficacem requiratur practica; hinc fit quòd homo possit simul habere duos ultimos fines, quorum unus sit efficaciter volitus, alius verò ineffaciter: non tamen habere potest duos ultimos fines efficaciter volitos, etiam disjunctivè; quia illi requirunt diversa judicia practica omnino incompossibilia. Alias hujus difficultatis solutiones trademus in tractatu de peccatis, disp. 9. art. 4. tibi exponemus, quem finem ultimum actu intendat ille, qui venialiter peccat.

ARTICULUS VII.

D *Utrum quaecunque vult homo, velit propter ultimum finem?*

§. I.

Quibusdam premisis difficultas proponitur.

Notandum primò, & ut ait Cajetanus, pro oculis semper habendum, quòd finis ultimus est duplex, unus formalis, scilicet beatitudo in communi, alius materialis, nimirum res illa, in qua collocat homo suam beatitudinem, sive sit Deus, sive bonum proprium, in quo, ut supra vidimus, peccator ultimum finem constituit.

E Notandum secundò, hominem posse agere propter ultimum finem quatuor modis, actualiter, habitualiter, virtualiter, & interpretative. Actualiter, cum actu expresso voluntatis tendit in finem ultimum; & tunc etiam dicitur agere propter ultimum finem formaliter. Habitualmente, quando habitualis dispositio reperitur in homine ad finem ultimum: homo enim ratione hujusce dispositionis ipsi dominantis dicitur omnia habitualiter referre in ultimum finem. Virtualiter, quando actualis volitio præcedens manet in virtute, & ratione eius vir-